

ALEKSANDER LOVEN: DEPRESIJA I TELO –
PRIRODNA OSNOVA VERE I STVARNOST

Knjiga o pošasti koja zahvata civilizaciju Zapada – o depresiji i o dubinskim uzrocima i viziji spasa. O roditeljstvu i odgoju dece, posebno o majčinstvu. Revolucionarno novi i lucidni pogled na veru i religiju koji može biti osnova zaokreta ka ličnoj i kolektivnoj slobodi i zdravlju.

Naslov izvornika: Alexander Lowen, Depression and the Body – The
Biological Basis of Faith and Reality

Copyright za izvornik © Frederick Lowen

Copyright za srpski / hrvatski / bosanski / crnogorski jezik © Mile Malešević

Sva prava pridržana. Nije dozvoljeno reprodukovanje ni jednog dela ove knjige, ni jednim sredstvom, mehaničkim niti elektroničkim, uključujući fotokopiranje i skeniranje, bez pismene saglasnosti nosioca © prava.

BIBLIOTEKA: PSIHOLOGIJA
KNJIGA: 8, IZDANJE 1.
PREVOD I OBRADA: ADVAITA
IZDAVAČ: ADVAITA
ZA IZDAVAČA: MILE MALEŠEVIĆ
KORICA: LANA AVDIĆ
TISAK/ŠTAMPA: IZVOR, BEOGRAD
TIRAŽ: 300 PRIMERAKA

BEOGRAD, SARAJEVO: 2018.

ISBN: 978-86-89559-19-4
PLASMAN: E-PORUKA: advaita@bih.net.ba
TEL.: ++**381 61 1861398** (VIBER); ++**387 (0) 66 2468 81**;
Crna Gora: (++382) (0) 69 518 847
Hrvatska: (++ 385) (0) 98 232 47
Makedonija: (++389) (0) 78 201 862

Web: www.i-m.mx/advaita/advaita/about.html

Sadržaj

PREDGOVOR IZDAVAČA.....	11
PREDGOVOR.....	15
Stvarnost ili realnost	15
Bolesti su emocionalne a ne mentalne.....	16
Prava duhovnost ima fizičku ili biološku osnovu.....	16
1 ZAŠTO POSTAJEMO DEPRESIVNI.....	17
DEPRESIJA I NEST VARNOST	17
Primer 1: Margaret – mlada žena, bez drugih problema	18
Primer 2: Dejvid – homoseksualac	20
Primer 3: Psiholog koji „ želi isprobati bioenergetiku“	21
Primer 4: An – Biseksualnost.....	22
Nestvarnost i zaglavljenost u prošlosti.....	23
Odvajanje od tela	25
POTRAGA ZA ILUZIJOM.....	25
Potragu za nerealnim ciljevima	25
Samoizražavanje i sloboda	25
Nerealni ciljevi, uspeh, slava	27
Slučaj: Selma – raspad braka.....	28
USMERENOST PREMA UNUTRA ILI PREMA VANI.....	31
Vera kao aspekt osećanja. Lična odgovornost.....	33
Lična odgovornost i društvo.....	34
2 UTEMELJENOST U STVARNOSTI.....	36
USHIĆENJE I DEPRESIJA.....	36
Ushićenje i manija.....	36
Neispunjene oralne potrebe	38
Ushićenje je „gore“ a depresija „dolje“	39
Droge kao veštačko ushićenje. Alkohol. Antidepresivi.....	40
Pad u „rupu“ osećanja i tela.....	41

Trbuh ili hara.....	42
UZEMLJIVANJE POJEDINCA.....	43
Seksualni i genitalni osećaji.....	44
Strah od samoće i odbacivanja. Pojedinci mase.....	45
Uzemljivanje. Funkcije pražnjenja.....	47
Disanje.....	49
Otpuštanje mišićnih napetosti.....	51
NEKE BIOENERGETSKE VEŽBE ZA UZEMLJIVANJE.....	52
Vežba 1: Stajanje sa blago savijenim kolenima.....	52
Vežba 2: Savijanje napred (Vežba uzemljivanja).....	53
Koristi od raznih vežbi uzemljivanja.....	55
Vežba 3: Padanje kao vežba predaje ili odustajanja.....	56
Vežba 4: položaj na kolenima i glavi.....	58
Vežba 5. Stajanje u polučučnju sa rukama ispruženim napred.....	59
Postoje i druge vežbe za „uzemljivanje“.....	60
3 ENERGETSKA DINAMIKA DEPRESIJE.....	61
DEPRESIVNO STANJE.....	61
Razočarenje i utučenost nisu depresija.....	61
Depresija i „odsecanje emocija“.....	63
POTISKIVANJE OSEĆANJA.....	65
Impulsi i izražavanje. Zadržavanje, suzbijanje i potiskivanje.....	65
Gubitak, nedostupnost i neprijateljstvo majke.....	66
Potiskivanje plača.....	67
Potiskivanje negativnih impulsa i osećanja.....	67
Seksualna osećanja u detinjstvu.....	68
Potiskivanje je preduslov za depresiju.....	69
SAMOUBISTVO I NEGATIVNOST.....	70
Neuspeli pokušaji samoubistva.....	70
Odlučno samoubistvo.....	71
Depresija kao vapaj za pomoć.....	72
NEDOSTATAK ENERGIJE.....	73
Terapiju je lakše početi od tela.....	74
Nagli pad količine energije. Sličnost sa alkoholizmom.....	75
Slučaj: Martin – Predani i uspešni radnik i vernik.....	75
Povratak energije nije izlečenje.....	77
Životna energija je potrebna biću.....	77
Slučaj: psihoterapeut koji ne može čitati stručnu literaturu.....	79

4 SLUČAJ DEPRESIJE.....	80
PROBLEM.....	80
Otkrivanje ličnosti kroz telo.....	81
Početak tretmana	83
Bioenergetske vežbe disanja preko klupice	83
Vežbe presavijanja ili uzemljivanja i šutiranja.....	84
Mobilisanje punog raspona glasa.....	85
Osveščivanje tela i osećanja.....	85
Analitički rad koji prati telesni.....	86
Kako osoba postane kip.....	87
TRETMAN.....	90
Suočavanje sa različitim konfliktima	90
Ego i telo.....	90
Osećaj bespomoćnosti	90
Bolovi.....	91
Snovi	92
Akcident.....	96
Potiskivanje.....	97
Rušenje slike o sebi	99
Seksualni aspekt.....	99
Rad sa karlicom i refleks orgazma	101
5 PSIHOANALIZA I DEPRESIJA.....	102
GUBITAK OBJEKTA LJUBAVI.....	102
U melanholiji (depresiji) gubitak se ne priznaje.....	103
Primer	103
Oplakivanje je gubitak druge osobe a depresija gubitak sebe.....	104
Razvitak analitičke misli o depresiji	104
Depresija odraslih: uzroci i okidači	107
SUMORNA SLIKA.....	110
Specifični aspekti obogaljenosti. Primer – Džejsms.....	110
Posezanje.....	115
Rad sa stopalima.....	116
REAKCIJA NA GUBITAK.....	117
Neprijateljstvo roditelja	119
PRAVO OPLAKIVANJE.....	122
Protesti su druga strana depresije	124

Vežba sa peškirom.....	125
Posezanje.....	125
6 ZAVARAVANJE I SAMOZAVARAVANJE.....	127
IGRANJE IGRE	127
Nesvesnost i naivnost.....	127
Igra „odgajanje deteta“	128
Prerastanje igre u borbu	131
Disciplina i strogost.....	131
Sleđenje prirodnog puta.....	132
Učinkovita disciplina	132
SLUČAJ: ŽENA NA PIJEDEST ALU.....	133
Martino detinjstvo.....	136
Terapija.....	138
LJUBAV NASPRAM DISCIPLINE.....	144
O školi	146
Objektivnost nasuprot ljubavi.....	146
Deca u atmosferi roditeljskog (samo)zavaravanja	147
O disciplini, popustljivosti i ljubavi.....	148
Samoregulacija	149
Odgoj uz veru, ljubav i razumevanje	150
7. VERA.....	152
VAŽNOST VERE	152
Lovenov početak rada na temi depresije.....	152
Depresija i gubitak vere. Porast broja slučajeva depresije.	153
Jednostavni primeri vere	155
1. Dete skače u ruke oca	155
2. Igre padanja na radionicama.....	155
Vera i verovanje su drugačiji koncepti od znanja.....	156
Molitva i ljubav su izrazi vere	156
Vera je upletena u sve naše aktivnosti.....	157
Vera je spas u teškim situacijama	157
MOĆ NASUPROT VERI	159
U ime vere ljudi mogu biti i destruktivni.....	159
„Vera“ u moć	160
Od vere ka moći	161
Sile civilizacija	161
Moć ruši veru, zadovoljstvo i kreativnost.....	162

Antagonizam vrednosti ega i tela (duha) se može izbeći	162
Danas je svet u stanju opasnosti i očajja	163
PSIHOLOGIJA VERE	163
Čovek je životinja koja pravi povest (istoriju)	163
Danas su promene velike	164
Budućnost je neizvesna	165
Ima li čovek masovne kulture novu veru?	166
Religija je koheziorna sila	168
Samoljublje i vera su suprotnosti. Uverenje i vera nisu isto	169
RAST VERE	170
Vera proizilazi i raste od pozitivnih iskustava	170
Vera i ljubav su aspekti vatre života	171
Vera se prenosi	171
Psihološka strana vere počiva na biološkoj osnovi	172
8. GUBITAK VERE	175
SLABLJENJE NAŠEG KORENJA	175
Depresija nije svojstvena samo našem vremenu	175
Danas su povoljni uslovi za razvoj depresije	176
Opasnost od znanja koje je uvek nepotpuno	178
Zašto Loven nije napisao knjigu o odgoju dece	179
Zdrava majka oseća svoje dete	179
Savremeni život remeti majčinstvo	180
Niko ne zna sve o detetu ali je dete moguće razumeti	181
Knjige o razvoju deteta mogu biti korisne	182
Podučavanje dece o kulturi	182
O polarnosti suprotnosti	183
Majka kao menadžerka odgoja deteta	184
Potraga za prirodnošću	185
EPIDEMIJA DEPRESIJE	186
Vera je nagri zena kroz slabljenje porodice	187
„Nuklearna“ porodica, automobil i moderni dom	187
Samo izražavanje kroz bivanje i kroz činjenje	188
Za decu zahtevi roditelja predstavljaju problem	189
Prenadraženost ili preterana stimulacija	190
Depresivni su izgubili detinjstvo	191
Dojenje kao bivanje ili kao činjenje	192
Moć nasuprot vere	192

Psihoanaliza i dilema: moć ili vera	194
Psihoanaliza je dala veliki doprinos razumevanju čoveka	194
Neizbežnost konflikata između zadovoljstva i kulture.....	194
Predanost razumu i racionalnosti	195
Nedostaci i negativni učinci psihoanalize	196
Religija, vera i nauka	198
Frojdova predrasuda o prirodi. Matrijarhat	199
9. STVARNOST.....	201
POVEZIVANJE SA STVARNOŠĆU.....	201
Judeo-hrišćanska kultura ocmjuje telo a slavi duh.....	202
Nauka ignoriše osećanja i lična iskustva u korist „objektivnosti“	203
I psihoanaliza se priklonila religiji i nauci. Rajh.....	203
Slučaj: Mladi muškarac koji je prodao biznis.....	204
Povraćanje	207
Depresivni nisu povezani sa stvarnošću svoga života.....	207
Dva primera	208
Zatvorenost i otvaranje	208
BITI POVEZAN ILI DODIRIVATI.....	211
Odgovorni mogu biti samo oni koji su prisebni.....	211
Posezanje ka vanjskom svetu.....	212
Pacijentu je potreban dodir.....	214
Najvažnije je povezivanja sa samim sobom. Izražajne vežbe.	215
Primer pacijentkinje kojoj se vraća vera	215
Odgovornost i dužnost se razlikuju	217
Telo je osnova za povezivanje.....	217
10. VERA U ŽIVOT.....	219
ANIMIZAM.....	219
Animizam	219
Čovek prošlosti je bio usklađen sa prirodom	221
Ka civilizaciji.....	223
Prelazak sa subjektivnog na objektivno mišljenje.....	223
Najveće religije Zapada	224
Je li Bog mrtav?.....	225
LIBIDO I ENERGIJA	226
Razvoj koncepta „neuroza“	227
Libido je stvarana fizička sila ili energija	229
Telo je energetska sistem.....	230

Energetsko polje ili aura	231
DUHOVNOST TELA.....	238
Bioenergetika ne sledi zapadnu misao da je um iznad tela	238
Prevazilaženje dihotomije – um i telo	238
Šta prisiljava čoveka da se okrene protiv samoga sebe	242
Istok i Zapad	242
Ka dijalektičnom jedinstvu suprotnosti	244
IZDAVAČKI DODACI.....	253
D1: „DEPRESIJA...“ I HOLIZAM.....	253
Mudrosti u našem jeziku. „Ja jesam“ kao srž vjere	254
Homeopatski model lažnog jastva.....	255
Homeopatija i liječenje depresije	256
Sinergizam: homeopatija i bioenergetika.....	257
Poremećaji su transgeneracijski. Primjer jednog vladike.....	258
Homeopatija u manastiru SPC.....	259
D2: ADVAITA SISTEM EDUKACIJE (ASE)	260
D3: ADVAITA HOMEOPATSKI TRETMANI	261
D4: JOŠ NEKE ADVAITA KNJIGE.....	262
A. Homeopatija, popularne i uvodne knjige	262
B. Klasična homeopatija	262
C. Savremena systemska i holografska homeopatija	263
D. Psihologija.....	263
E. Duhovnost.....	264
F. Zdravlje, ostalo.....	266

Predgovor izdavača

U Pregovoru izdavača za prethodnu Lovenovu knjigu – Strah od života sam napisao da bi se celokupno Lovenovo delo moglo simbolički predstaviti poput nekog lekovitog cveta. Praktično „naslovna“ knjiga Bioenergetika je neka vrsta jezgra ili teoretske suštine, pa bi simbolično i bila tučak sa prašnicima, Put do vibrantnog zdravlja bi onda bila cvetište ili cvetna čašica (praksa, koja je pandan teoriji). Ostale knjige bi bile krunski listići ili cvetne laticice, a Strah od života stabljika sa korenom. Knjiga Depresija i telo – Prirodna osnova vere i stvarnost bi u tom smislu bila svojevrstni nastavak knjige Strah od života, jer se obe bave izgubljenošću savremenog čoveka u odnosu na svoju i svekoliku prirodu.

Ova se knjiga temeljno bavi razvojem pojedinca, a posebno od rođenja i prvih godina života, sa akcentom na ključnu ulogu majke i kulturološke uslove savremenog življenja koji remete odnos majke prema detetu. U svim je drugim knjigama ova važna tema prisutna, ali je u ovoj otvorena jedna nova „grana korena“ – povezanost osnovne životne energije sa verom u život i pravljenje jasne distinkcije između vere kao osnovne prirodne vibracije bića i religije kao ego konstrukta. To onda otvara i dimenziju društvenih odnosa i društvene „klime“ u kojoj se ljudi začinju, rađaju i odgajaju. U tom smislu autor, kao i uvek oprezno, provlači nit holizma koji nadilazi bioenergetiku kao disciplinu ili granu psihologije.

Stoga se meni, kao uredniku, učinilo zgodnim, pa i neophodnim nastaviti praksu pisanja posebnog teksta u okviru Izdavačkog dodatka gdje sam pokušao sagledati tematiku ove knjige iz ugla naše balkanske stvarnosti i perspektive. Verujem da čitaocima može biti zanimljiva i korisna moja ideja nalaženja potvrde Lovenovih spoznaja u našem jeziku koji baštini mudrosti naših drevnih predaka, a koje samo retki entuzijasti

dotiču. No, u sklopu sa bioenergetikom kao potencijalnom osnovom za ideju tzv. integrativne psihologije taj novi pogled može dati novu dimenziju. Nastavio sam praksu iz Izdavačkih dodataka za neke druge Lovenove knjige, pokušavajući celu knjigu i njenu tematiku sagledati iz šire perspektive holizma, ali zbog ograničenog prostora ovoga puta sam izostavio neka uvodna pojašnjenja koja zainteresovani čitaoci mogu naći u drugim knjigama.

Mile Malešević, urednik

Aleksandar Loven

DEPRESIJA I TELO

Prirodna osnova vere i stvarnost

Predgovor

Stvarnost ili realnost

Primarni cilj psihijatrijskih napora, u sadašnjosti kao i u prošlosti, je da se mentalno obolela osoba dovede u dodir sa stvarnošću. Ako je raskid sa stvarnošću veoma ozbiljan – tj. ako pacijent nije orijentisan u realnosti vremena, mesta ili identiteta – njegovo stanje opisujemo kao psihotično. Za takvu osobu se kaže da pati od deluzija koje mu remete percepciju stvarnosti. Kada je emocionalni poremećaj manje ozbiljan, nazivamo ga neurozom. Neurotični pojedinac nije dezorijentisan, percepcija stvarnosti mu nije poremećena, ali mu je koncepcija realnosti nezdrava. On deluje u iluziji, te mu, prema tome, ni funkcionisanje nije utemeljeno u stvarnosti. Budući da pati od iluzija, neurotičnu osobu takođe smatramo mentalno bolesnom.

Stvarnost ili realnost, međutim, nije uvek lako definisati. Često je veoma teško odrediti koja su to uverenja iluzije, a koja su zdrava. Verovanje u duhove, koje je nekada bilo široko rasprostranjeno, danas se smatra iluzornim. Slično tome, i vizija duha bi se smatrala deluzijom. Međutim, uz sve veće prihvatanje ekstrasenzornih fenomena, naše uverenje da stvarnost isključuje takve doživljaje je sve slabije. I preusko gledište na realnost se takođe može pokazati iluzornim. Vrlo često se za osobu koja se ponosi time što je „realista“ može pokazati da ima skrivene iluzije.

Postoji jedna nesporna realnost u životu svake osobe, a to je njeno fizičko ili telesno postojanje. Njeno biće, individualnost, ličnost su određeni telom. Kad telo umre, bivanje te osobe u svetu prestaje. Nijedan pojedinac ne postoji van svog tela. Nema oblika mentalnog postojanja nezavisnog od fizičkog. Misлити drugačije predstavlja iluziju. Ipak, ta tvrdnja

ne poriče da fizičko postojanje pojedinca ima i duhovni aspekt, pored materijalnog.

Bolesti su emocionalne a ne mentalne

S te tačke gledišta, koncept mentalne bolesti je iluzija. Nema mentalnog poremećaja koji nije istovremeno i fizički. Depresivna osoba je i fizički i mentalno depresivna, pritisnuta; to dvoje su u suštini jedno, isvako predstavlja drugačiji aspekt ličnosti. Isto važi i za ostale oblike tzv. mentalnih oboljenja. Verovanje da je „sve to u glavi“ predstavlja veliku iluziju našeg doba, zanemarujući fundamentalnu stvarnost da je život, u svim svojim raznovrsnim manifestacijama, fizički fenomen.

Pravilan termin za opisivanje poremećaja ličnosti je „emocionalna bolest“. Reč „emocija“ ima konotaciju pokreta, pa stoga i fizičke i mentalne implikacije. Pokret se odigrava na fizičkoj razini, ali se percepcija odigrava u mentalnoj sferi. Emocionalni poremećaj obuhvata obe razine ličnosti. A, budući da je duh taj koji pokreće osobu, duh je takođe uključen u svaki emocionalni konflikt. Depresivna osoba pati od depresije duha.

Prava duhovnost ima fizičku ili biološku osnovu

Ako želimo izbeći iluziju da je „sve to u glavi“, moramo prepoznati da prava duhovnost ima fizičku ili biološku osnovu. Slično tome, moramo napraviti razliku između vere i uverenja. Uverenje je rezultat mentalne aktivnosti, ali vera je ukorenjena u dubokim biološkim procesima tela. Pravu prirodu vere ne možemo razumeti ako ne proučimo te procese kod muškaraca i žena koji imaju vere i kod onih koji je nemaju. Depresivna osoba, kako ćemo videti, je izgubila veru. Kako i zašto ju je izgubila će biti glavni predmet ove knjige. U toku analize ćemo doći do razumevanja biološke osnove osećaja realnosti i osećanja vere. Važnost ovog proučavanja ne možemo dovoljno naglasiti, budući da je gubitak vere ključni problem modernog čoveka.

1

Zašto postajemo depresivni

DEPRESIJA I NESTVARNOST

Depresija je postala tako uobičajena da ju je jedan psihijatar čak opisao kao „savršeno normalnu“ reakciju, pod uslovom, naravno, da nam „ne ometa izvođenje svakodnevnih zadataka“¹. Međutim, čak i ako jeste „normalna“ u statističkom smislu, imajući u vidu to kako se većina ljudi oseća i ponaša, ne možemo je smatrati zdravim stanjem. Rukovodeći se ovom definicijom normalnosti, šizoidne sklonosti sa svojim pratećim osećanjima otuđenosti i odvojenosti bi takođe bile „normalne“ kad bi obuhvatile većinu ljudi, pod uslovom da nisu toliko ozbiljne da bi pojedinci morali biti hospitalizovani. Isto može važiti za kratkovidost i bol u krstima, koji su danas toliko rašireni da se mogu smatrati za statistički normalno stanje modernog čoveka.

Budući da nije svako depresivan, šizoidan, kratkovid, niti oseća bol u donjem delu leđa, da li su takve osobe onda abnormalne? Ili su to ustvari zaista normalni pojedinci, dok većina ljudi u različitom stupnju pati od patologije, kako fizičke, tako i psihološke? Niko ne može realno očekivati da osoba bude vesela svo vreme. Pa ni deca, prirodno bliža toj emociji, nisu neprestano vesela. Međutim, činjenica da se samo povremeno dižemo u visine radosti nije objašnjenje za depresiju. Osnova za normalno zdravo ljudsko funkcionisanje je da se „osećamo dobro“. Zdrava osoba

¹ Leonard Cammer (Kamer), *Up from Depression (Podizanje iz depresije)*, New York, Simon & Schuster, 1969, str. 9.

Potruga za nepokolebljivom ljubavlju je takođe samoporažavajuća. Selma nije želela samo da se muškarac posveti tome da podeli svoj život s jednom ženom, već je želela da muškarac bude važan za nju zbog njegove potrebe i divljenja. Međutim, niko ne želi biti vezan, jer to predstavlja ograničavanje ličnih sloboda. Selmin muž je na takav neizgovoreni zahtev mogao reagovati jedino latentnim odbijanjem i pobunom, što ga je na koncu odvelo drugoj ženi.

Selmino ulaganje energije i napora u pokušaje ispunjavanja svojih nerealnih ciljeva je bilo pozamašno. Počelo je pre nego što je ušla u adolescenciju, a završilo se kad je kolabirala. Kad je nastupio kolaps, bila je iscrpljena – fizički istrošena i psihički depresivna. A njenu depresiju možemo posmatrati kao način na koji priroda zahteva prekid besmislenog rasipanja energije, i da joj se da vremena za oporavak.

Ma koliko da je depresivna reakcija patološka, ona je istovremeno i isceljujući fenomen. Kolaps je poput povratka u stanje novorođenčeta, i vremenom se većina ljudi spontano oporavi. Nažalost, oporavak nije trajan. Čim joj se energija vrati, prethodno depresivna osoba obnavlja napore za ispunjavanje svog sna. Ponekad je taj izlazak iz depresivnog stanja tako nagao i nekontrolisan da osoba „leti“ onoliko visoko iznad zemlje koliko je prethodno bila ispod. Ovakve nekontrolisane promene raspoloženja od depresije do ushićenja, pa čak i manije, predskazuju nastupanje još jedne depresivne reakcije. Uzrok ushićenju je preterana uverenost da *će sve biti drugačije ovaj put*, poput alkoholičara koji se kune da mu je ovo zadnja kap koju će popiti. A to nikad ne bude tako. Dok god nerealni ciljevi postoje u nesvesnom umu i upravljaju ponašanjem osobe, depresija je neizbežna.

Ako depresija i jeste uobičajena danas, razlog za to je što veliki deo života živimo u nestvarnosti; mnogo energije ulažemo u pokušaju ispunjavanja nerealnih ciljeva. Mi smo kao berzanski špekulanti koji se trude steći što veći apstraktni profit, a koji skoro nikad nećemo unovčiti radi istinskog užitka. Takve investicije u deonice koje leže izvan nas samih kao ljudskih bića samo prenaduvavaju njihovu pravu vrednost. Veća kuća, novije auto, više uređaja, itd., imaju određenu meru pozitivne vrednosti i mogu donekle doprineti životnom zadovoljstvu. Međutim, ako te stvari posmatramo kao merilo lične vrednosti, ako očekujemo da ćemo

ispuniti prazninu u životima time što ćemo ih posedovati, onda postavljamo pozornicu za neizbežno izduvanje koje će nam duh baciti u depresiju, baš kao što će špekulant zapasti u depresiju kad berzanska groznica izbledi i berza se sruši.

Svi smo podložni depresiji kad za ispunjavanje života počnemotražiti izvore van nas samih. Ako mislimo da će nas posedovanje više stvari od suseda učiniti većom osobom, više u miru sa samim sobom i sp osobnijim za samoizražavanje, ta iluzija će nam se tragično raspršiti. A kad se to dogodi, nastupi depresija. Budući da ogroman broj ljudi ima upravo takav stav, smatram da se broj slučajeva depresije i samoubistava može samo povećavati.

USMERENOST PREMA UNUTRA ILI PREMA VANI

S tačke gledišta sklonosti prema depresiji, ljude možemo podeliti na dve kategorije: one usmerene prema unutra i one usmerene prema spolja. Nisu ovo neke apsolutne kategorije, već samo zgodni izrazi za opisivanje ponašanja i stavova. U suštini, većina ljudi je negde između, ali pokazuju više sklonosti ka jednom ili drugom obrascu. Iz razloga koji će uskoro postati očigledni, osoba usmerena prema spolja je podložna depresiji mnogo više od osobe usmerene prema unutra.

Uopšteno gledajući, osoba usmerena prema unutra ima jak i dubok osećaj sopstva. Za razliku od osobe usmerene prema spolja, na njeno ponašanje i stavove ne mogu lako uticati promene obrazaca u okruženju. Njena ličnost ima unutrašnju stabilnost i red, i počiva na čvrstim temeljima samosvesti i samoprihvatanja. Ona stoji na svojim nogama i zna gde stoji. Osoba usmerena prema spolja nema takve kvalitete. Ona pokazuje jaku sklonost zavisnosti i potrebni su joj drugi ljudi na koje bi se oslonila. Ako ti ljudi uskrate podršku, osoba pada u depresiju. Ona ima ono što nazivamo „oralnom“ strukturom karaktera, što znači da joj nisu ispunjene infantilne potrebe da je drže, prihvataju, i da doživljava telesni kontakt i toplinu. Osećajući se neispunjeno, ona nema razloga za poverenje bilo u sebe bilo u život.

Jedina razlika između osobe usmerene prema spolja i one usmerene prema unutra je u tome u šta polaže veru. Osoba usmerena prema unutra polaže veru u sebe. Osoba usmerena prema spolja polaže ono malo vere

Otpuštanje mišićnih napetosti

Svaki terapijski pristup koji za cilj ima uzemljiti osobu mora omogućiti značajno otpuštanje ovih mišićnih napetosti. U bioenergetskoj analizi se to postiže tako što se osoba dovede u kontakt sa svojim napetostima, tj. pomaže joj se percipirati ih. Od pacijenta se može zatražiti da izvede određene ekspresivne pokrete koji će aktivirati imobilisano područje, ili možemo primeniti selektivni pritisak na napete mišiće da odmah dovedemo do otpuštanja. Nadalje, pacijent mora postati svestan značenja tih napetosti: (1) koje impulse ili reakcije te napetosti nesvesno ograničavaju; (2) koju ulogu napetosti igraju u energetskoj ekonomiji tela, tj. kako deluju u smislu ograničavanja osećanja i pobuđenosti; (3) kakav učinak imaju na ponašanje i stavove. Ako napetosti ne mislimo otpustiti samo privremeno, neophodno je steći uvid u njihovo poreklo. Pacijent treba razumeti odnos svojih telesnih stavova – obrazaca napetosti – s doživljajima iz svog života, naročito iz detinjstva. Konačno, mora doći do određene abreakcije¹⁰. Impulsima koje blokiraju mišićne napetosti se mora omogućiti izražavanje u okviru kontrolisanog okruženja terapijske sesije. Stoga se pacijenti mogu ohrabrivati da glasno iskažu svoju negativnost, ili da vriskom izraze neprijateljstvo prema roditelju, kada su takve akcije značajne za njihova osećanja, uz uslov da se takvo ponašanje ne iskazuje i u stvarnom životu.

Ne želim stvoriti utisak da je terapijski rad na uzemljivanju pacijenta ograničen na fizički aspekt problema. I psihičkim aspektima se mora posvetiti isto toliko pažnje koliko i fizičkim. Uopšteno govoreći, rekao bih da se terapijsko vreme podjednako deli između te dve strane. Svaki valjan modalitet psihoterapije ima svoje mesto u arsenalu dobrog terapeuta. Bioenergetska analiza se razlikuje po činjenici da je orijentisana prema telu, koje pruža vidljivu i objektivnu osnovu kako za dijagnostičko posmatranje, tako i za terapijska poboljšanja.

Kako se raznorazni obrasci mišićnih napetosti umanjuju, brzo možemo videti razliku na pacijentovom telu. Naglašeni porast sjaja lica i očiju ukazuju na veći tok pobuđenja u tom području. Pojačana boja i toplota u stopalima je znak ne samo bolje cirkulacije, već i jačeg energetskog naboja. Umanjenje visokog, zgrčenog luka ili bolji tonus mišića kod ravnih

¹⁰ Abreakcija – u psihologiji – emocionalna reakcija na ponovno proživljavanje iskustava iz prošlosti, vrsta pročišćenja. Prim. prev.

Kasnije se pokazalo, tokom terapije, da je i od mene doživela isti osećaj izdaje. Na početku je došla kod mene sa osećajem da je konačno našla spas. Naravno, ja joj nikad nisam obećao ništa slično, i neprestano sam je opominjao u vezi s teškoćama koje je očekuju. Ipak, njena potreba za spasenjem je bila tako jaka da je jednostavno pregazila sav racionalni oprez i razmišljanja. A time se postavila na put razočarenja, koje je ona doživela kao izdaju. Međutim, upravo to nam je omogućilo da prораdimo kroz neprijateljstvo koje je osećala prema muškarcima, i da se učvrsti napredak koji smo postigli.

TRETMAN

Osnovi pristup rešavanju problema depresije sam opisao kao istovremeno fizički i psihološki. Fizički rad uključuje pokretanje osećanja putem disanja, kretanja i glasa. Psihološki rad za cilj ima razvoj uvida u sopstveno stanje, kao i značenje i uzroke tog stanja.

Suočavanje sa različitim konfliktima

Ego i telo

Direktan rad s telom otvara brojne konflikte koji se vrte oko odnosa osobe prema svom telu i osećanjima. Prvi konflikt koji izbija na površinu je onaj između ega i tela. Depresivna osoba ne veruje svom telu. Naučila je kontrolisati ga i podvrgavati svojoj volji. Nema poverenja da će ono funkcionisati normalno ako ga ne podstiče voljom. A u depresivnom stanju nije sposobna to činiti. Osoba ne shvata da joj je telo postalo iscrpljeno usled dugotrajne potčinjenosti zahtevima naduvanog ega, i za uzrok svoje depresije smatra kolaps volje, a ne fizičku iscrpljenost. Stoga joj je primarna briga da ponovo uspostavi snagu volje, i to pokušava učiniti čak i nauštrb potrebe tela da se oporavi i povрати energiju. Takav stav će samo usporiti oporavak, ali upravo to i jeste priroda problema.

Osećaj bespomoćnosti

Drugi konflikt obuhvata osećaj bespomoćnosti koji depresivna osoba ne može prihvatiti. Jednom je već bila bespomoćna, kao malo dete u situaciji za koju je osećala da joj preta opstanku, i pomoću ogromnog napora volje je preživela i prevazišla taj osećaj bespomoćnosti. Kolaps volje

je sada baca u osećaj potpune bespomoćnosti, pa smatra da se protiv toga mora boriti. Borbu još pojačava krivica koja potiče od potisnutog neprijateljstva u ličnosti. Neuspeh da se izvuče iz tog stanja pada postaje odlična prilika za nipoštaavanje sebe, što samo još više produbljuje rupuu kojoj se nalazi. Mnogo toga u depresivnom stanju ukazuje na delovanje samodestruktivnih sila u ličnosti.

Volja je mehanizam za slučaj opasnosti, koji ima veliku vrednost za preživljavanje, ali nikakvu za zadovoljstvo¹⁸. Telo normalno ne funkcioniše pomoću snage volje, već putem svoje urođene životne sile. Kod depresivne osobe, ovu silu sputava to što je telo podvrgnuto autoritetu volje, kao i to što su osećanja potisnuta u korist ego slike. Oslobođanje ovih osećanja se ne može postići bez bola, što dodaje još jedan element konfliktu između ega i tela. Međutim, na početku terapije, pre nego što ovi konflikti dođu u svest, telesni pristup ima direktan i pozitivan učinak koji se odmah vidi. Pacijent doživljava olakšanje kad uvidi da mu na raspolažanju stoji novi način da se izvuče iz teškoća.

Tako je bilo i sa Džoan. Na početnim sesijama je reagovala sa entuzijazmom. Štaviše, ništa nije moglo biti učinkovitije za prevazilaženje nepokretnosti tela od nevoljnih pokreta povezanih s disanjem, vibriranjem, šutiranjem i vrištanjem. Međutim, konflikt između volje i osećanja je ukorenjen u ranijem konfliktu između želje za posezanjem ka roditelju koji nije tu i bola usled činjenja toga. Džoan nije bila svesna bola i očaja povezanih s tim ranim traumama. Sve što je na početku osećala je bilo uzbuđenje što će joj se, možda, situacija drastično popraviti. Međutim, nije trebalo dugo vremena da je bol sustigne, a s njim i osećanja koja je već dugo potiskivala.

Bolovi

Savetovao sam Džoan da kod kuće redovno izvodi bioenergetske vežbe. Zatim, šest sedmica nakon početka terapije, otišao sam na godišnji odmor. Od pacijentkinje sam dobio dva pisma u kojima mi opisuje svoj problem. Bila je neko vreme na Karibima. Napisala mi je kako je provela nekoliko predivnih dana tamo, a zatim je sledilo: „Probudila sam se uveče (noć pre nego što je otišla s Kariba) s bolom koji mi se probijao kroz mišiću struku i karlici. Činilo mi se kao da mi se mišići raspetljavaju. Vrištala samod

¹⁸ A. Lov en – Izdaja tela.

IZDAVAČKI DODACI

D1: „Depresija...“ i holizam

Jedinstvenu temu depresije, koju psihologija i psihoanaliza smatraju čisto psihološkom temom i problematikom, Loven raslojava ili širi prema holizmu u dva smjera: (1) prema dolje, ka tijelu, što je tipično za bioenergetiku; (2) prema gore, ka nečemu što psihologija i psihoanaliza ne obuhvataju, i što se u nekim drugim pristupima smatra za duhovnost koju Loven zove vjera i jasno je distancira od religije. No, vjeru Loven ne distancira od tijela, nego je povezuje sa životnom silom ili energijom i tako praktično zatvara krug holizma gdje su energija i duhovnost univerzalne poveznice između ljudske psihe i ljudskog tijela, slično osjećanjima, ali sa druge strane. Loven daje i praktičnu stranu, nudeći liječenje depresije na klasičan bioenergetski način, dakle pristupom i preko tijela i preko psihe (psihoanaliza), dok izostaje treći mogući pristup – direktno sa duhovnog, koje Loven ostavlja na razini teorije.

Zato može biti korisno ukazati na pristup liječenju depresije indirektno sa duhovno-energetske razine, kakav nudi homeopatija, slično kao što sam to činio i u Izdavačkim dodacima za neke druge Lovenove knjige, praktično sve izuzev Bioenergetike i Puta do vibrantnog zdravlja. Dabimi

ostalo i nešto prostora za temu vjere, upućujem zainteresovane čitaoceda te tekstove pročitaju u drugim knjigama, ili ih mogu naći na internetskoj stranici ovog izdavača. Zato ovdje neću iznositi osnovne informacije o homeopatiji. Prije toga ću pokušati dati svoj mali doprinos Lovenovoj, za psihologiju inovativnoj, tezi o vjeri kao jezgru sveukupnog zdravlja utemeljenom na univerzalnoj energiji i životnoj sili koja počiva na toj energiji.

Mudrosti u našem jeziku. „Ja jesam“ kao srž vjere.

Teško da ima drugog jezika na Planeti koji je sam po sebi istovremeno i isti i različit. Ta kontroverza je nastala transformacijom staroslovenskog univerzalnog jedinstvenog jezičkog simbola koji danas jezikoslovci označavaju kao „jat“. Jat je rastočen u trojstvo „e“, „i“, „ije“. Tako danas umjesto nekadašnje jedne i jedinstvene riječi za pojam „vjera“ imamo tri različite riječi: „vera“, „vira“ i „vjera“. Ja ću ovdje za jedinstveni znak „jat“ upotrijebiti rusko jedinstveno slovo ili znak Я (я), koji se izgovara kao dvoglasnik „ja“. Tako vjera postaje vяra. Sad je jedino pitanje – kako to izgovarati, da ne kažemo – kako su to Stari Slaveni izgovarali. Kako god je mogao zvučati taj glas za jat možda je, ipak, mnogo važnije šta su pod riječju vяra Sloveni podrazumijevali. Možemo li to odgonetnuti? Je li u nama još živ „Duh Slavenski“?

Evo kako meni govori „Duh Slovenski“: Ruski znak „Я“ je simbol ljudske figure okrenute nazad, dakle introspektivno. Rusi ga izgovaraju kao „ja“, i kao i u nas to je i lična zamjenica za prvo lice. Makedonci to zamjenicu pišu i izgovaraju kao „jas“ a Slovenci kao „jaz“, ali sam u narodu čuo i da se kaže „jast“. Ovo zadnje bi možda moglo poticati od „jaast“ ili „Ja Ast“. Znamo da je jedno od imena za Strare Slovene „Ast“. Dakle, po tome bi bilo da je „Я“ = „Ja sam Slaven“ („Ja sam Sloven“), mada vjerujem da je ovdje „Sloven“ potpuno nepotrebno i da „Я“ ili „jast“ ima značenje „JaJesam“. Da li slučajno, ali mudraci kažu da ništa nije slučajno, ako bi se malo poigrali premiještanjem razmaka između slova, dobili bi tri veoma zanimljive i nadasve veoma smislene varijante: (1) Ja jesam, (2) Jaje sam, (3) Ja je sam. Svako od toga troje je mudrost nad mudrostima.

Vяrujem da je to isto rekao Učitelj, Isus, rekavši, navodno: „Ja sam Sin Božji, Ja i Otac smo jedno“. Ja Vяrujem da bi bilo vjerovatnije da je

rekao: „*Ja jesam* je sin Božji. *Ja jesam* i Otac je jedno“. To u potpunosti odgovara maksimi iz hinduizma: atman (pojedinačna duša) i paramaatman (univerzalna duša) su jedno. Sve se to uklapa i u biblijske maksime: (1) Bog je stvorio čovjeka (i cijeli svijet) kao svoju sliku; (2) Bog je veći od najvećeg i manji od najmanjeg. Oboje zajedno, i usklađeno sa maksimumom iz hinduizma, bi moglo značiti da je Bogu centru, ili da je srž ili jezgro svega što postoji, da je izvor (jaje) svega, da je suština svega (dakle sve je božansko „*Ja jesam*“), pa prema tome u samoj suštinipostoji samo Bog ili božansko *Ja* (*Ja je sam*). Ostaje, onda, da se još malo, na ovoj osnovi, vratimo pojmu „vјera“.

Я, Jast li *Jajesam* je srž riječi „vјera“, koja sadrži još „v“ i „ra“. „V“ bi mogli i morali povezati sa „Vid“, sa „SveVid“, sa „vidjeti, vidi“. A „Ra“ je božanstvo svih drevnih naroda koje je nama poznato kao egipatski bog Sunca, dakle, bog svjetla ili nebeskog Izvora života. Stoga, „Vјera“ = „Vidi, *Ja jesam* je Izvor Života“. „Ra“ bi se moglo skraćeno napisati kao „R“, a u svijesti se sunce javlja kao simbol svemira, svemoći, Boga, kao veliko univerzalno Ja, koje nije introvertno nego potpuno otvoreno. Tako dobijamo da je vјera = VЯR. A pošto je „V“ (vid) svojevrsna refleksija, onda ga možemo smjestiti kao ogledalo, kao jedinstvenu ravan ili liniju između Я i R, pa bi dobili neki jedinstveni znak ЯR kao međusobnu refleksiju i jedinstvo velikog i malog „Ja“. Naravno, mogli bismo praviti mnogo varijanti ovog značenja, ali je sve jasno. I upravo je to ono sa čime autor knjige „Depresija i telo – prirodna osnova vere“ povezuje vјeru, sa životom, odnosno sa Izvorom života. Vјera u sebe je vјera u život u sebi koji je jedinstven sa univerzalnim životom, a zdravlje je ostati u svome centru, uvijek biti svjestan svoje suštine ili biti „pri sebi“ ili „priseban“. Biti u svom centru znači i biti u univerzalnom centru (Ja i Otac smo jedno).

Homeopatski model lažnog jastva

Za razliku od klasične homeopatije, koja počiva na simptomima bolesti ili poremećaja, način iznalaženja lijeka je u savremenoj holografskoj homeopatije zasnovan na događaju ili situacija koja se desila pacijentu. Tako ustanovljeni lijek uklanja i sve simptome koji „pripadaju“ tom lijeku ili stanju, bez obzira što do lijeka ne dolazimo preko simptoma. Tu se onda mogu postaviti dva pitanja: (1) kako nastaju simptomi ili ko

to stvara simptome i (2) kako se na osnovu neke situacije ili „slučajnog“ događaja može pronaći lijek koji će ukloniti simptome. Možda najkraći odgovor na to pitanje možemo naći u Novom zavjetu i Isusovoj maksimi koju bismo mogli nazvati i jednim od „Božijih zakona“ – Traži i biće ti dato. Dakle, sve što nam se dešava i što imamo dato nam je jer smo baš to tražili – mi ili neko drugi (u nama?). Dakako, mi uopšte nismo svjesni da smo to tražili, a pogotovu nismo svjesni šta sve dobijamo „u paketu“ uz ono što smo „neprecizno“ tražili.

Kad nismo u svom centru mi ne znamo da smo „sin Boga svemogućeg“ i onda u kriznim situacijama tražimo neku drugu moć, izvan nas ili izvan Boga, da nas spasi ili nam pomogne. I tako se u nama kreira, hologram, engram ili elemental nekog drugog bića koje bi se trebalo snaći u toj kriznoj situaciji i koje će kasnije postati lažno ja, budući da se više ne možemo vratiti u svoj pravi centar u „Jajesam“. Sve mnogo gorim čini to što nas začinju i rađaju oni koji nisu u svom centru, u svom „Jajesam“, nego su u nekom od lažnih ja, kojih obično ima više. Tako mi dolazimo u život zamaskirani tim lažnim jastvima, a pravo „Jajesam“ ostaje duboko u pozadini. Lažna jastva neizostavno upadaju u krizuitako stvaraju nova lažna jastva.

Homeopatija i liječenje depresije

Kao što Loven problemu depresije pristupa na isti način kao i svim drugim poremećajima, to isto se čini i u homeopatiji. Obzirom da je depresija složeno stanje i uvijek „hronično“, u homeopatiji govorimo o slojevima stanja, i uvijek se „skida“ aktuelni, gornji ili pojavni sloj.

Slično kao što sam to učinio u još nekim Izdavačkim dodacima i ovdje ću demonstrirati homeopatski metod u slučaju depresije, prikazanom u ovoj knjizi.

Slučaj An, str. 22.

Sažetak: Lovenov uvid u stanje i povijest razvoja stanja je ukratko ovakav: An je uvijek bila osjetljiva, pa je njeno aktuelno homeopatsko stanje biljka cvjetnica (6), a zaglavljena je u temi odnosa (3), i doseže samo do teme odnosa (3). Uzročna situacija: četvorogodišnja An je uživala posmatrati oca (4) kako mokri, ali je jednom otac bio loše volje i posramio je. Ona je to doživjela kao da je učinila nešto jako prljavo (6) i reagovala povlačenjem (15), i kad složimo sve brojeve dobijamo broj: 633.46.15.

Ispod ovoga stanja se zasigurno nalazilo još najmanje jedno stanje vezano za odbačenost od strane majke, a onda i neka još dublja. Ali o tome nemamo dovoljno detalja. Evo opisa homeopatskog stanja koje odgovara biljci čiji je evolutivni broj 633.46.15 (prepisano iz knjige dr Jan Šolten, Čudesne biljke):

633.46.15 *Macropidia fuliginosa* (Crna kengurova šapa)

Um

Tegobe usled: emocionalne traume, raskidi veze, ožalošćenost, negativnost, ponašanje koje povređuje. Kontrola ili izdaja od strane roditelja... Ozlojeđenost, ne može oprostiti i zaboraviti. Ljutnja, opsesivan. Gubitak pravca. Oseća se tužno, mračno, negativno, inferiorno ili zanemareno. Nedostatak pažnje, poštovanja, priznanja, potvrde. Osećanje inferiornosti, smenjuje se sa osećanjem superiornosti, preteranom procenom samovažnosti. Odbacuje ljude kao manje vredne.

Što bi se reklo, u šali – svaka sličnost je fascinantna. Biće još jako zanimljivo ako pogledamo skraćeni opis same biljke.

O biljci (sa Interneta):

Endemska biljka u jednom dijelu Australije. Dvogodišnja. Lišće joj je žuto-zelene boje. Listovi dugački, 20 – 50 cm, izbijaju iz zemlje, iz rizoma koji omogućava biljci da se oporavi nakon požara. Iz stabljike i iz cvjetova izbijaju crne dlake. Vrhovi cvjetnih latica mogu biti tamni do jako tamni ili crni. Plodovi crne bobice. Rod sa jednom jedinom vrstom. Različitih visina, 20 cm – 180 cm. Osjetljiva na gljivične bolesti. Od bolesti kao da bude spaljena, ali se ponovo regeneriše iz rizoma.

Sinergizam: homeopatija i bioenergetika

Jasno je onda da bi se mnogo bolji i brži rezultati postizali kombinovanom upotrebnom bioenergetike i homeopatije. Na takav način iscjeljenje može ići do nevjerovatnih dubina. Kad se pacijent približi svom stvarnom centru *JaJesam* onda i sam postane kreativan i promijeni mnogo toga u svom životu, što onda daje dodatne doprinose. Imao sam nekoliko takvih slučajeva, gdje smo kombinovali ove dvije metode. Dodatna prednost kombinovanja je u tome što homeopatija pomaže pacijentu da predanije radi bioenergetske vježbe, jer uklanjanjem ili smanjenjem uticaja nekog homeopatskog stanja se umanjuje tzv. „sistem

sabotaže“. Naime, svako lažno „ja“ nastoji da zadrži kontrolu i „preživi“, te stoga ometa svaki pokušaj promjene. Bioenergetika pomaže homeopatiji posebno u situacijama kad „stanje“ nije jasno; onda se dinamizacijom mišićnog oklopa uvijek pokaže veoma jasno homeopatsko stanje.

Još jedna povoljnost homeopatije, ne samo u praktičnom smislu, nego i u smislu dubljeg razumijevanja psihičkih pojava je u tome što u homeopatiji postoje jasni dokazi da su korijeni problema mnogo dublji od odnosa roditelja prema djetetu. Pokušaću to dočarati na jednom primjeru iz naše javnosti, a koji se tiče i religije, pa će onda biti lakše ukloniti neke iluzije o nadi u budućnost, kakvu nam servira religija (ne vjera, nego religija). Naime, otuda uglavnom dolaze poruke kako je do nas, kako mi nismo dovoljno dobri i predani „vjernici“ itd. A kod njih je, navodno, sve uredu i oni imaju rješenja. (Preporučujem da na ovu temu proučavate knjige prof. dr Kirijakosa Markidesa u ADVAITA izdanju.)

Poremećaji su transgeneracijski. Primjer jednog vladike.

U medijima se povremeno pojavljuju skandali koji dolaze iz svih naših velikih vjerskih zajednica. Najčešće su to bili slučajevi zlostavljanja djece od strane sveštenih lica u smislu pedofilije, biseksualne ili homoseksualne. Posebno mjesto u svemu tome je bio slučaj jednog episkopa ili vladike SPC. On je optužen za homoseksualno zavođenje i zlostavljanje mladih vjernika (muškaraca) i potčinjenih mu sveštenika (đakona). Njega posebno navodim jer se ključ za temu iz podnaslova nalazi u njegovom prezimenu – Kačavenda. Na slovenačkom jeziku „kača“ je „zmija“, a „-venda“ isto tako podsjeća na slovenački jezik. „Vem da“ znači „znam da“, a „vendar“ znači „valjda“. Pa, ako je došlo do malog odstupanja od bilo koje varijante, sve bi se ipak, moglo svesti na „prevod“ prezimena Kačavenda kao: „Zmija je (znam da je ili valjda je)“. Znamo, inače da se često za nekoga kaže da je: životinja, krava, vo, medvjed, majmun, guska, zmija itd. Ima li sve to ikakvog smisla? Na osnovu homeopatske teorije holograma – ima i te kakvog. Prisebni ljudi su uvijek mogli vidjeti neki drugi duh u nekoj osobi, koji tu osobu karakteriše na mnogo načina: kroz izgled, geste, ponašanje, izbor zanimanja itd.

U homeopatiji znamo da stanja koja odgovaraju nekim moćnim zmijama, pored potrebe za dominacijom nad drugim ljudima sadrže i veoma pojačanu seksualnost, pogotovu perverznu. U vladikinom slučaju